

בפני: כבוד השופט א' א' לוי
כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופט א' רובינשטיין

העותרים: 1. עו"ד לאור נועם
2. עו"ד שדה יניב

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

עתירה למתן על תנאי וצו ביניים

בשם העותרים: בעצמם

פסק דין

השופט א' א' לוי:

1. ביום 4.1.06 אושפז ראש-הממשלה אריאל שרון בעקבות אירוע מוחי. מאז ועד היום הוא מצוי בתרדמת. נוכח כך, הכריז היועץ המשפטי לממשלה, בהתבסס על סעיף 16(ב) לחוק יסוד: הממשלה, כי נבצר מראש-הממשלה זמנית למלא את תפקידו, וכי לעת עתה, יחליפו בתפקיד, כחמלא מקומו, השר אהוד אולמרט.

2. ביום 6.3.06 פנו העותרים אל היועץ המשפטי לממשלה בבקשה, כי יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו ויורה על מינויו של ראש-ממשלה בפועל, אשר יכהן עד להקמתה של ממשלה חדשה בהתאם לתוצאות הבחירות שיתקיימו ביום 28.3.06. העותרים טענו, כי נוכח הדיווחים המתקבלים מבית-החולים, ניכר כי נבצרותו של ראש-הממשלה למלא את תפקידו אינה עוד זמנית, כי אם קבועה. העותרים הטעימו, כי הוראת סעיף 16(ב) לחוק יסוד: הממשלה מלמדת, כי נבצרות זמנית של ראש-ממשלה יכולה להימשך 100 ימים בלבד, ומעבר לתקופה זו, יראו את ראש-הממשלה "כמי שנבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו". בהמשך, עמדו העותרים על כך כי במועד הבחירות שהוא, כאמור, 28.3.06, יחלפו 83 ימים מן היום בו אושפז ראש-הממשלה. מסגרת הזמנים החוקית שנקבעה בחוק יסוד: הכנסת לשם הרכבת ממשלה חדשה, כמו גם ניסיון העבר, הדגישו העותרים, מלמדים כי מלאכת הרכבת הממשלה תארך זמן רב. לדעתם, סביר כי עוד בטרם תוקם, ייתמו 100 הימים בהם יכול על-פי חוק לשבת ממלא מקום בכיסאו של ראש-ממשלה שנבצר ממנו למלא את תפקידו.

3. בתשובתו מיום 19.3.06, פרש היועץ המשפטי לממשלה בפני העותרים את פרשנותו לסעיף 16(ב) לחוק יסוד: הממשלה ולתחולתו על הסיטואציה העדינה והמורכבת שבפנינו. בפתח הדברים צוין, כי אכן קיימת אי-בהירות מסוימת בחוק באשר לשאלת ההבחנה בין נבצרות זמנית לנבצרות של קבע. חרף כך, נכתב, עמדתו של היועץ היא כי "לא ניתן, בהתאם לחוק יסוד: הממשלה לקבוע קיום מצב של "נבצרות של קבע" על פי מבחן עובדתי, וכי המכניזם שנקבע בחוק הוא פורמאלי: חלוף 100 ימי מילוי-מקום ללא שראש הממשלה שב לכהונתו". בסופו של מכתב התשובה, צוין: "לאור האמור, לקראת חלוף 100 הימים יהיה אכן צורך למנות ראש ממשלה בפועל עד לכינון הממשלה החדשה".

4. אלא שתשובה זו לא הניחה את דעת העותרים. בעתירה שבפנינו, הם שבים ומעלים את הטענות אותן שטחו בפנייתם ליועץ המשפטי לממשלה, ותמציתן היא, כי נוכח מצבו הבריאותי של ראש-הממשלה ונוכח התארכותם הצפויה של תהליכי הרכבתה של ממשלה חדשה, יש למנות כבר עתה ראש-ממשלה בפועל. עוד טוענים העותרים, כי הפרשנות שנתן היועץ להוראת סעיף 16(ב) לחוק יסוד: הממשלה מנוגדת ללשון החוק ולתכליתו. זאת, משום שמפרשנות זו נובע, כך להשקפת העותרים, כי נבצרות של קבע אינה קיימת כשלעצמה, אלא היא תולדה של נבצרות זמנית בת מאה ימים.

5. לאחר שעיינו בעתירה ובנספחיה, נחה דעתנו כי דינה להידחות. זאת, הן מן הטעם שמדובר בעתירה מוקדמת והן משום שהסעד שנתבקש בגדרה אינו אלא סעד תיאורטי. סעיף 16(ב) לחוק יסוד הממשלה קובע כדלקמן:

מילוי מקומו	נבצר מראש הממשלה זמנית למלא את
של ראש	תפקידו, ימלא את מקומו ממלא מקום
הממשלה	ראש הממשלה; חלפו 100 ימים
	רצופים שבהם כיהן ממלא מקום ראש
	הממשלה במקום ראש הממשלה והוא
	לא חזר למלא את תפקידו, יראוהו כמי
	שנבצר ממנו דרך קבע למלא את
	תפקידו.

כפי שציינו העותרים עצמם, מאה הימים – המוגדרים בחוק כפרק הזמן המקסימאלי שלאורכו יכול ממלא-מקום לכהן כראש-ממשלה באם נבצר מן האחרון למלא את תפקידו – טרם חלפו. תקופה זו תבוא אל סיומה כשבועיים ומחצה לאחר

עריכתן של הבחירות הקרבות ובאות, תקופה שבמהלכה אפשר ותוקם ממשלה חדשה ולחילופין, אפשר כי היועץ המשפטי לממשלה יפעל כאמור בתשובתו לפניית העותרים.

מכך אתה למד, כי העתירה שלפנינו אינה מסכה עצמה על מצב עובדתי שריר וקיים, אלא עניינה הוא בתרחיש תיאורטי בלבד. כלל הוא, כי בית-משפט זה אינו נדרש לעתירות המעלות שאלות תיאורטיות שכן "הניסיון השיפוטי מרתיע את בית-המשפט מקביעת הלכה שהיא כביכול מרחפת באוויר. בית-המשפט צריך תשתית של עובדות, במקרה נתון, כדי לבנות עליה הלכה" (בג"צ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון, פ"ד נג(5), 241, 250. כן השוו: בג"צ 2406/05 עיריית באר-שבע נ' בית-הדין הארצי לעבודה, לא פורסם; בג"צ 1853/02 נאוי דוד, עו"ד נ' שר האנרגיה והתשתיות הלאומיות, לא פורסם; בג"צ 10026/04 פועלים אי.בי.אי- חיתום והנפקות בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, לא פורסם; בג"צ 73/85 סיעת כך נ' שלמה הלל – יושב ראש הכנסת, פ"ד לט(3), 141, 146). כלל זה אינו חל, מקום בו סירובו של בית-המשפט לדון בשאלות מסוג זה עלול לסכל כל דיון עתידי בשאלות אלה, או מקום בו מבחינה מעשית, בית-המשפט אינו יכול לפסוק בה הלכה אלא כאשר היא מוצגת כשאלה כללית שאינה כרוכה בעובדותיו הקונקרטיות של מקרה מסוים (בג"צ 6055/95 הנ"ל, בעמ' 250; בג"צ 2406/05 הנ"ל). ואולם, העתירה שבפני אינה נמנית עם חריגים אלה, ועל כן היא אינה מצדיקה את הידרשותנו לה לעת הזו.

אוסף, כי העותרים אינם מעלים ולו טעם מהותי אחד שבכוחו לענות על השאלה מדוע נחוץ דווקא כעת מינויו של ראש-ממשלה בפועל. משכך, לא עלה בידם להראות על שום מה יוענק להם הסעד המבוקש בעתירתם, ואף מסיבה זו אין להיעתר לה.

לאור כל האמור, העתירה נדחית.

ניתן היום, כ"ז באדר תשס"ו (27.3.2006).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

